

God undervisning på de videregående uddannelser, en forskningsbaseret brugsbog

Cita Nørgård, pædagogisk konsulent, Syddansk Universitet

Lars Ulriksen

God undervisning på de videregående uddannelser

Frydenlund, 2014

437 sider

ISBN: 978-87-7118-381-8

Introduktion

Lars Ulriksen er professor i Universitetspædagogik ved Institut for Naturfagenes Didaktik. Han formår qua sin mangefacetterede indsigt i universitetspædagogik at udgive en bog, som er spændende og særdeles velskrevet. Snittet ligger fint på det praksisnære kombineret med relevant pædagogisk teori, historik og forståelse for studenterpopulationen. Bogen kan give en fin forståelse for de faktorer, der er på spil i de videregående uddannelser, og kan være til stor støtte for en ny underviser, der skal udvikle sin underviseridentitet og definere sin egen undervisningspraksis.

Målgruppen

Afsættet og drøftelserne i bogen lægger umiddelbart op til universitetsunderviseren, men appellerer også virkelig fint til den universitetsuddannede underviser, som skal varetage undervisning på andre videregående uddannelser. Selvom vilkårene for undervisningen er forskellige for målgrupperne, vil alle kunne drage vigtige essenser ud af bogens indholdsområde.

Bogens opbygning og linjen gennem bogen

En læser uden den store pædagogiske baggrund bør læse bogen fra start til slut. Er man mere velbevandret i pædagogisk teori, kan man bedre overskue at hoppe rundt mellem de tre dele, som bogen er opbygget af. Første del handler primært om læring og anden del handler om didaktik med en teoretisk approach, som bearbejdes uhyre praksisnært. Tredje del omhandler metodikker primært i face2face undervisning og vejledningssituationer. Det er en helt naturlig og velfungerende inddeling, som er rigtig godt integreret med henvisninger til tidligere kapitlers diskussioner.

Didaktikken – nuanceret og relevant

Del II kommer omkring de relevante områder i de videregående uddannelsers almenne didaktik og udmøntning af teori i praksis. Indholdet lægger sig i sporet af Illeris' tækning og Constructive Alignment.

Der arbejdes med uddannelsernes dannelsessyn, målsætninger, prøver og prøve-

former, rammer for undervisning, studentersammensætningen m.m. og Lars Ulriksen balancerer et forskningsbaseret grundlag med læserens ønske om at kunne bruge viden i praksis. De udvalgte teorier ligger i tråd med den danske og internationale universitetspædagogiske tænkning. Diskussionerne fremstår veldokumenterede og med et godt referencearbejde. Referencerne kan ved første øjekast til tider virke lidt rustne, men det er vigtigt at notere sig, at dette er en generel bog, hvor både referencer til grundlæggende universitetspædagogiske opfattelser fx fra slut 90'erne samt mere nutidige nuanceringer af disse teorier er vigtige.

Dannelse og universitetsuddannelse

Det har især været interessant at studere afsnittet om dannelsessynet. Lars Ulriksen behandler her uddannelses- og fagforståelse og de konsekvenser, det har for uddannelsernes struktur og formidling. Undervejs bearbejdes ændringer i synet på undervisningen over tid, både ud fra et professionsrettet og uddannelsespolitisk perspektiv. Dette er uhyre gennemarbejdet, relevant og interessant – også i forhold til debatter om mål for universitetsuddannelserne. Disse vinkler videreføres meget fint i senere kapitlers diskussion af, hvordan man i praksis kan arbejde med det professionsrettede element. Tak til Lars Ulriksen for denne meget fine bearbejdning af et kompliceret område.

Evaluering af undervisning

Bogen rummer to kapitler om evaluering. Dels kapitel 7 "Hvordan skal de studerende evalueres" og dels kapitel 13 "Evaluering og udvikling af egen undervisning". Kapitel 7 handler om prøver, og jeg har et par problemer med kapitlet. Afsættet er lidt ude af trit med de senere års arbejde på universiteterne vedrørende prøver og prøveformer. Endvidere bør terminologien fra eksamensbekendtgørelsen anvendes systematisk. Kapitlet rummer elementer om feedback, hvilket er helt naturligt, når der diskuteres både summative og formative prøver, men der indføres også en terminologi om "varme og kolde evalueringer" og dét virker som en unødvendig komplikation.

Læserne fortjener også i dette kapitel at blive forkælet med de almindeligt anvendte termer omkring prøver og feedback. Kapitlet bør revideres grundigt inden 2. udgave, så det kan stå lige så stærkt som resten af bogen.

Kapitel 13 om evaluering af undervisning er derimod i orden. Her er "evaluering" som term på sin plads.

Undervisningsformer - Generelt uden at blive uvedkommende

Behandlingen af de beskrevne undervisningsformer inkluderer væsentlige kriterier, man kan spille sine valg og sin praksis op imod, hvilket er rigtig nyttigt for underviseren. Udgangspunktet i behandlingen af undervisningsformerne hænger lidt fast i relativt traditionelle undervisningsformer. Selve afsættet kunne alternativt lige fra starten af del III være en mere studenterorienteret tilgang. Dette idémæssige udgangspunkt ville repræsentere en anden signalværdi for den nye underviser, der skal i gang med at undervise og identificere sin praksis.

I del II arbejdedes der med "stærkt rammesat undervisning" kontra "svagt rammesat

undervisning" og den vinkel bringes fint videre til de første to kapitler i del III, som rummer de mere konkrete undervisningsmetoder. Kollaborative metoder diskuteres, og der er eksempler på metoder. Vil man vide mere, skal man over i specifikke værker om kollaborativ læring, men grundlaget for at arbejde videre og de centrale punkter til overvejelse er givet!

Fagdidaktikkerne behandles ikke eksplicit i denne generelle gennemgang; det kan naturligvis ikke rummes i en generel bog med et begrænset sidetal. Snittet er lagt rigtigt fint igennem del III, da der undervejs tages godt fat i fagsyn i forhold til fagenes værdier samt lovgivningsmæssige og pædagogiske begrundelser. Det giver et godt fundament for helt naturligt at arbejde sig videre ind i ens eget fags egentlige fagdidaktik.

E-læring

Årsagen til, at mulighederne med e-læring ikke ekspliciteres mere i bogen, kan være det markante fokus på storrumsundervisning og face2face-undervisning. Med et større fokus på alle den studerendes læringsaktiviteter i hele undervisningsforløbet ville bogen naturligt ramme tættere på de spændende muligheder, som e-læring åbner op for i form af studenteraktiverende og læringsfremmende undervisning. Den spændende undervisningsudvikling, der de senere år har været på dette område, kunne man godt ønske sig mere eksplicit gennemgået i kapitlet. Det er rigtig vigtigt, at man som underviser bliver klar over det rige udbud af e-læring, som det er muligt at bruge i undervisningen både "in class" og "out of class". Dette er især relevant, da værket kan få stor betydning for den nye underviser.

Vejledning

Kapitlet om vejledning rammer den brede målgruppe rigtig godt, og det er et glimrende eksempel på bogens nuancerede analyser. For det første er der de forskningsbaserede tilgange til de forskellige dele af vejledningsproblematikkerne. For det andet er der valget af optikker (studenterperspektiver og underviserperspektiver). For det tredje diskuteres relevante rammer og roller - herunder også underviserens rolle i forbindelse med problemer, som typisk ligger på grænsen til det, der varetages i studiecentre. Der gives undervejs i kapitlet en del redskaber og refleksionsværktøjer, som er direkte anvendelige i egen vejledningspraksis.

Et område, man yderligere kunne ønske sig i dette kapitel, er de særlige vejledningsopgaver, der knytter sig til studenterprojekter i virksomheder. Projekter i samarbejde med virksomheder - ikke blot som rene praktikophold - bliver mere og mere almindeligt. Vejledning med en tredje part i spil er nok noget, vi kommer til at se en del til fremover.

Projektarbejde og PBL

Netop nævnte problematisering kunne også godt være et perspektiv i kapitlet om projektarbejde, hvor der også ofte er en tredje part fra erhvervslivet involveret. Ellers er kapitlet om PBL og projektarbejde et rigtigt anvendeligt kapitel. Det rummer parametre, der er relevante i projektarbejde og i problem- og casebaseret undervisning. Selvom der skulle være en stærk lokal tradition for en bestemt opfattelse af

PBL eller projektarbejde, er det min klare opfattelse, at bogen her giver operationelle værktøjer, så underviseren kan udvikle sin undervisning og arbejde med enkeltelementer i procedurer og anskuelser. En meget vigtig diskussion, som kapitlet tager op, er argumenterne for at vælge disse metoder – herunder motivation og udviklingen af specifikke kompetencer.

Afrunding

Man kunne frygte, at en bog, der handler generelt om god undervisning i videregående uddannelser, blev uvedkommende. Det er ikke tilfældet her. I den faglige substans ser vi her en bog med et godt referencearbejde. Lars Ulriksen kan stå inde for, at det er "en forskningsbaseret brugsbog". Han trækker yderst relevante eksempler ind fra forskellige fakultære områder og markerer diskurser, der *har været* og *kan være* i forhold til fx didaktik, undervisningsforståelse, dannelsessyn osv.

En ny underviser kan via denne bog få en meget vigtig grundlæggende forståelse for relevante emner, der skal arbejdes med, når man skal i gang med at undervise. Der præsenteres relevante refleksionsværktøjer og diskuteres en grundlæggende forståelse for "universitetsuddannelsernes landskab". Dermed giver bogen læseren et fint grundlag for at arbejde med sin undervisning og egne værdier for god læring.

God læselyst.